

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Β2 Δ/ση ΔΟΣ

Σ Η Μ Ε Ι Ω Μ Α

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΑΖΕΡΜΠΑΙΤΖΑΝ ΚΑΙ ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΟΣ- ΑΖΕΡΜΠΑΙΤΖΑΝ

I. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΖΕΡΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Από το 1995 και εντεύθεν, το Αζερμπαϊτζάν, απολαμβάνοντας πολιτική σταθερότητα, γνωρίζει εντυπωσιακούς ρυθμούς αναπτύξεως, καταβάλλει δε συνεχή προσπάθεια για την σταθερή βελτίωση των οικονομικών δεδομένων, γεγονός το οποίο αποτυπώνεται και στην εμπιστοσύνη των διεθνών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων προς αυτήν, όπως για παράδειγμα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, το οποίο τον Ιούλιο 2001 ενέκρινε τριετές Πρόγραμμα για την Μείωση της Πτώχειας και την Ανάπτυξη.

Ειδικότερα, ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ, συνέχισε να κινείται αυξητικά στο 11,2% (10,6% το 2002, 9,9% το 2001, 11,1% το 2000), γεγονός που οφείλεται στην αύξηση του εισοδήματος του πληθυσμού κατά 14,1% σε συνδυασμό με την αύξηση των ρυθμών κατανάλωσης.

Εξίσου σημαντική ήταν η αύξηση στις επενδύσεις εντάσεως κεφαλαίου κατά 71,2% ήτοι 3,6 δις USD (έναντι 2,1 δις USD το έτος 2002), με κυριότερες τις ενεργειακές επενδύσεις (πετρέλαιο και φυσικό αέριο), οι οποίες αυξήθηκαν κατά 86,7% ανερχόμενες σε 2,8 δις USD.

Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών κατά το 2003 προσέγγισε τα 840 εκ USD, ενώ το 2002 εκινείτο στα 768,4 εκ USD.

Το ετήσιο κατά κεφαλήν εισόδημα, παρά τους υψηλούς ρυθμούς αύξησης του ΑΕΠ της χώρας εξακολουθεί να είναι από τα χαμηλότερα ανά τον κόσμο, ανήλθε περίπου στα 850 USD για το 2003, ήτοι μόλις ξεπέρασε το όριο πτώχειας των 800 USD (790,5 USD το 2002, 715,4 USD το 2001 και 609,3 USD το 2000).

Η διαγραφόμενη θετική πρόοδος της αζερικής οικονομίας στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην συνέχιση της πολιτικής **ιδιωτικοποιήσεων** σημαντικών τομέων της οικονομίας και στη διαχειριστική βελτίωση των εσόδων πετρελαίου και συναφούς πετρελαϊκού ταμείου σύμφωνα με τις οδηγίες της Παγκόσμιας Τράπεζας. Αν και η εν γένει ανάπτυξη αφορά και άλλους τομείς της οικονομίας, η οικονομία συνεχίζει να εξαρτάται από την παραγωγή πετρελαίου και φυσικού αερίου που αναλογούν σε πάνω από 95% των εξαγωγών και πάνω από 30% του ΑΕΠ. Διάρθρωση ΑΕΠ κατά **τομείς της οικονομίας** :

- Βιομηχανία 35%
- Γεωργία 14%
- Κατασκευές 11%
- Εμπόριο 7%
- Μεταφορές & Τηλεπικοινωνίες 10%
- Υπόλοιποι 23%

Ο **πληθωρισμός** κυμάνθηκε σε χαμηλά επίπεδα της τάξεως του 2,4% (έναντι 2,8% το 2002), λόγω της αυστηρής εισοδηματικής πολιτικής που ακολουθεί η κυβέρνηση του Αζερμπαϊτζάν .

Εξωτερικό Εμπόριο: Οι διαρθρωτικές αλλαγές που επεχείρησε η αζερική Κυβέρνηση (φιλελευθεροποίηση του εμπορίου με την κατάργηση των μέτρων κρατικού προστατευτισμού, απλούστευση των εξαγωγικών διαδικασιών κ.τ.λ.) απέδωσαν καρπούς το έτος 2003. Ο όγκος του **εξωτερικού εμπορίου** της χώρας έφθασε τα 5,22 δις USD (έναντι 3,84 δις USD το 2002).

Ειδικότερα, οι **εξαγωγές** σημείωσαν άνοδο κατά 19,6% (η οποία οφείλεται στην αύξηση της εξαγωγής του πετρελαίου κατά 2,2%) αγγίζοντας τα 2,59 δις USD. Οι **εισαγωγές**, επίσης, κατέγραψαν θεαματική άνοδο κατά 57,8% σε σχέση με τις επιδόσεις του έτους 2002, αγγίζοντας τα 2,62 δις USD.

Κατά συνέπεια, το **εμπορικό ισοζύγιο** σημείωσε περιορισμένο **έλλειμμα** ύψους 34,2 εκατ. USD.

Κύριοι **εμπορικοί εταίροι** του Αζερμπαϊτζάν είναι η Ιταλία, η Ρωσία ,η Τουρκία, οι ΗΠΑ, η Γερμανία , η Ελλάδα, η Μεγάλη Βρετανία, η Γαλλία και οι λοιπές χώρες ΚΑΚ.

II. ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ –ΕΕ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ.

Από το 1999 η ΕΕ έχει υπογράψει Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης και Συνεργασίας με το Αζερμπαϊτζάν (PCA) και τις άλλες καυκάσιες χώρες, η οποία θεσμοθετεί το κατάλληλο πλαίσιο για την καθιέρωση τακτικού πολιτικού διαλόγου, την ανάπτυξη των εμπορικών σχέσεων και τη συνεργασία σε πλείστους τομείς.

Η υλοποίηση της Συμφωνίας προωθείται με μια σειρά χρηματοδοτικά προγράμματα όπως το TACIS (πρόγραμμα-πλαίσιο), το TRACECA (πρόγραμμα ανάπτυξης υποδομών στις μεταφορές και τη διακίνηση αγαθών) και το INOGATE (πρόγραμμα εκσυγχρονισμού συστήματος διανομής ενέργειας).

Το Αζερμπαϊτζάν είναι επίσης μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης., της Παγκόσμιας Τράπεζας Ανασυγκροτήσεως και Αναπτύξεως (IBRD), της Διεθνούς Ενώσεως Αναπτύξεως (IDA), του Οργανισμού Εγγυήσεων Πολυμερούς Επενδυτικής Δραστηριότητας (MIGA), καθώς και της Διεθνούς Οικονομικής Εταιρείας (IFC), ενώ από το 2001 είναι μέλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (World Tourism Organization). Παράλληλα, η χώρα καταβάλλει προσπάθειες για την εισδοχή της στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου.

III. ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ .

Η εξέλιξη των οικονομικών σχέσεων Ελλάδος και Αζερμπαϊτζάν κατά την τελευταία δεκαετία σημειώνει σταθερή πορεία διεύρυνσης, η οποία είναι αποτέλεσμα των φιλικών πολιτικών σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών, ιδιαίτερα κατά την τελευταία τριετία. Εντούτοις τα περιθώρια για την περαιτέρω ανάπτυξή τους είναι ιδιαίτερα μεγάλα. Συνοπτικά η μέχρι σήμερα βραδεία ανάπτυξή τους οφείλεται σε μια σειρά από λόγους, οι οποίοι μπορούν να διατυπωθούν ως ακολούθως:

- Έλλειψη νομοθετικού πλαισίου στήριξης επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- Η ίδια η χώρα παραμένει άγνωστη, “terra incognita” για την ελληνική επιχειρηματική κοινότητα.

- Εγγενείς δυσκολίες του οικονομικού περιβάλλοντος και θεσμικού πλαισίου της χώρας ιδιαίτερα κατά την εφαρμογή των νόμων.
- Έλλειψη υποδομών στις μεταφορές και επικοινωνίες (οδικό δίκτυο, τηλεπικοινωνίες κ.τ.λ.).
- Προβλήματα στα τελωνεία
- Έλλειψη συγχρόνου επιχειρηματικής συμπεριφοράς από τους περισσότερους επιχειρηματίες της χώρας, καθώς και δυσκολίες επικοινωνίας λόγω γλώσσας.
- Μη ύπαρξη Πρεσβείας ή άλλης διπλωματικής Αρχής του Αζερμπαϊτζάν στην Ελλάδα..

A) Θεσμικό Πλαίσιο Συνεργασίας

Η χώρα μας έχει υπογράψει με το Αζερμπαϊτζάν **Συμφωνία Οικονομικής, Βιομηχανικής και Τεχνολογικής Συνεργασίας** (υπεγράφη στις 26.7.1994, κυρώθηκε με τον Ν. 2316/95, ΦΕΚ 124, τ. Α' και τέθηκε σε ισχύ την 1/8/1996). Η αζερική πλευρά έχει κυρώσει τη Συμφωνία με το Προεδρικό Διάταγμα 340/15.6.1996).

Στα πλαίσια της ανωτέρω συμφωνίας πραγματοποιήθηκε η 1η Μικτή Διυπουργική Επιτροπή Ελλάδος-Αζερμπαϊτζάν (ΜΔΕ) (Μπακού, 10-11/4/2003), όπου διατυπώθηκε η πρόθεση των δύο πλευρών για περαιτέρω βελτίωση των διμερών οικονομικών σχέσεων και συνεργασία σε διάφορους τομείς και υπεγράφη σχετικό **Πρωτόκολλο**. Επίσης, υπεγράφη **Μνημόνιο Συνεργασίας** μεταξύ του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου του Αζερμπαϊτζάν (ACCI) και του Ελληνικού Οργανισμού Εξωτερικού Εμπορίου (ΟΠΕ).

Παράλληλα διεξάγονται διαπραγματεύσεις για την σύναψη διμερών συμφωνιών οικονομικού περιεχομένου οι οποίες προβλέπεται να υπογραφούν κατά τη διάρκεια της επισκέψεως του Προέδρου της Δημοκρατίας στο Αζερμπαϊτζάν (22-24/6/2004).

Σημειώνεται ότι έχουν ήδη ολοκληρωθεί τέσσερις συμφωνίες (τουριστική, προστασίας επενδύσεων, διεθνών οδικών μεταφορών, συνεργασίας τελωνειακών αρχών) ενώ βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο προετοιμασίας η Συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας, καθώς και το Μνημόνιο Συνεργασίας περί Διαχειρίσεως Υδάτινων Πόρων).

Τέλος, η αρμόδια Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας έχει προτείνει προς την αζερική πλευρά σχέδιο διμερούς αεροπορικής συμφωνίας.

B) Εμπορικές Ροές

Ο όγκος του Εξωτερικού Εμπορίου της χώρας μας με το Αζερμπαϊτζάν σημειώνει κατά την τελευταία τετραετία αλματώδεις ρυθμούς ανάπτυξης, παρουσιάζοντας ωστόσο έντονες διακυμάνσεις (βλ. κατωτέρω πίνακα).

Συγκεκριμένα, ο όγκος των διμερών ανταλλαγών, το έτος 2003, εκτοξεύτηκε στα 50.250.471 USD (από 12.246.737 USD το 2002), με τις εξαγωγές μας να αγγίζουν τα 11.640.157 USD (από 6.819.411 USD το 2002) και τις εισαγωγές μας τα 38.610.314 USD (από 5.427.326 USD το 2002).

Το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας μας με το Αζερμπαϊτζάν, ενώ από το έτος 2000 σημείωνε σταθερή πορεία ισοσκελίσης, έτσι ώστε, κατά το έτος 2002, να καταστεί ελαφρά πλεονασματικό υπέρ της χώρας μας κατά 1.392.085 USD, το 2003 απέβη εκ νέου ελλειμματικό εις βάρος μας κατά 26.970.157 USD.

Τα κυριότερα εξαγωγίμα προϊόντα της Ελλάδος περιλαμβάνουν ημικατεργασμένα καπνά, συσκευασμένα φάρμακα, ριζόχαρτο, φύλλα αλουμινίου, ετικέτες και είδη συσκευασίας.

Στα εισαγόμενα από το Αζερμπαϊτζάν προϊόντα κυρίαρχη θέση κατέχουν το αργό πετρέλαιο, η κηροζίνη, τα καύσιμα Diesel και το φυσικό αέριο.

Πίνακας Εξωτερικού Εμπορίου Ελλάδας-Αζερμπαϊτζάν 2000-2003 (σε USD)

Έτος	2000	2001	2002	2003
Εξαγωγές	3.921.479	12.081.287	6.819.411	11.640.157
Εισαγωγές	7.083.600	12.401.533	5.427.326	38.610.314
Όγκος Εμπορίου	11.005.079	24.482.820	12.246.737	50.250.471
Εμπορικό Ισοζύγιο	-3.162.121	-320.246	+1.392.085	-26.970.157

Πηγή: ΕΣΥΕ

Οι εισαγωγές προϊόντων στο Αζερμπαϊτζάν υπόκεινται κατά κανόνα σε εισαγωγικούς δασμούς (3-15%) επί της αξίας ανάλογα με το είδος, σε φόρο προστιθέμενης αξίας της τάξεως του 18%. Σε τέλη τελωνειακής διαδικασίας ύψους 0,015% επί της δηλωθείσας αξίας και όχι λιγότερο από 16.500 μανάτ.

Γ) Επενδύσεις

Πέρα από κάποιες σποραδικές και μικρής σημασίας κινήσεις κεφαλαίων, ελληνικές επενδύσεις δεν έχουν ακόμα πραγματοποιηθεί στη χώρα.

Οι κυριότεροι τομείς στους οποίους θα μπορούσε να αναπτυχθεί η συνεργασία Ελλάδος Αζερμπαϊτζάν είναι:

- Ο **τομέας ενέργειας** (εκμετάλλευση των πλουσίων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στην Κασπία Θάλασσα και η δημιουργία Νότιου Ενεργειακού Διαδρόμου).

Ήδη η ΔΕΠΑ έχει συμμετάσχει στις δύο τελευταίες **Διεθνείς Εκθέσεις Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου** (9η και 10η) στο Αζερμπαϊτζάν (Μπακού), όπου παρουσιάστηκε διεξοδικά η δραστηριότητα που αναπτύσσει η χώρα μας, στον τομέα του φυσικού αερίου με τις κείμενες στον ευρύτερο χώρο της Κασπίας χώρες.

Σημειώνεται επίσης και η σημαντικότερη προοπτική συνεργασίας της χώρας μας με την Τουρκία και το Αζερμπαϊτζάν για την δημιουργία «Νοτίου Ενεργειακού Διαδρόμου», με σκοπό την μεταφορά αζερικού φυσικού αερίου από την Κασπία, με αγωγό, μέσω Τουρκίας προς την Δ. Ευρώπη. Η ανωτέρω συνεργασία επισφραγίστηκε με σχετικά Μνημόνια Συνεργασίας (Memorandum of Understanding) μεταξύ των Εταιρειών ΔΕΠΑ (Ελλάδα), BOTAS (Τουρκία) και SOCAR (Αζερμπαϊτζάν).

- Ο **αγροτικός –γεωργικός τομέας**.

Σημειώνεται εκπαιδευτική επίσκεψη ελλήνων εμπειρογνομόνων Υπουργείου Γεωργίας στο Μπακού (2-5 Δεκεμβρίου 2003), με σκοπό την μεταφορά τεχνογνωσίας σε θέματα γεωργίας, γεωλογίας και υδρογεωλογίας. Παράλληλα προτάθηκε από ελληνικής πλευράς η διοργάνωση εξειδικευμένων σεμιναρίων σε θέματα υδρογεωλογίας, γεωτρήσεων και σύγχρονων αρδευτικών μεθόδων στην Ελλάδα, καθώς και η στήριξη σχετικού πιλοτικού προγράμματος στο Αζερμπαϊτζάν.

- Ο **τομέας ναυπήγησης πλοίων**, εμπορικών και μη για την ναυσιπλοία εντός της Κασπίας.

Σημειώνεται ότι έχουν διατυπωθεί επιφυλάξεις από αζερικής πλευράς, λόγω ύπαρξης ρωσικού μονοπωλίου στο εν λόγω τομέα.

- Ο **τομέας επικοινωνιών**, ιδίως των τηλεπικοινωνιών.
- Ο **τομέας υπηρεσιών** (μεταφορές, τουρισμός, τραπεζικός τομέας)

Σημειώνεται η πραγματοποίηση ημερίδας επί θεμάτων χρηματιστηρίου και κεφαλαιαγοράς (Μπακού, 10-12/2/2004) από το Χρηματιστηριακό Κέντρο Θεσσαλονίκης με την υποστήριξη του Διαβαλκανικού και Παρευξινίου Επιχειρηματικού Κέντρου (ΔΙΠΕΚ), με σκοπό την μεταφορά τεχνογνωσίας για την οργάνωση και λειτουργία του Χρηματιστηρίου και της Κεφαλαιαγοράς του Αζερμπαϊτζάν.

- Ο τομέας ένδυσης-υπόδησης (με έμφαση στην βιομηχανία γουναρικών και δερματίνων ειδών).
- Ο τομέας κατασκευών και έργων υποδομής (γέφυρες, δρόμοι, αεροδρόμια κ.τ.λ.).
- Ο τομέας βιομηχανίας φαρμάκων/παραφαρμακευτικών ειδών και καλλυντικών.

Δ) Αναπτυξιακή Συνεργασία

Στα πλαίσια της διμερούς αναπτυξιακής συνεργασίας χορηγείται στο Αζερμπαϊτζάν σχετικά περιορισμένη αναπτυξιακή βοήθεια, η οποία διατίθεται για τεχνική συνεργασία, καθώς και για λοιπή ανθρωπιστική βοήθεια.

Αφορά κυρίως στην κατάρτιση στελεχών δημοσίου και ιδιωτικού τομέα σε θέματα οργάνωσης υπηρεσιών υγείας (Υπουργείο Υγείας/Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας), στη χορήγηση υποτροφιών σε νέους για σπουδές στην Ελλάδα (ΥΠΕΞ, ΥΠΟΟ), σε έκτακτη ανθρωπιστική βοήθεια σε σεισμοπαθείς (ΥΠΕΞ), στο Πρόγραμμα υγειονομικής υποστήριξης και καταπολέμησης της ιωδιοπενίας ευπαθών πληθυσμών σε ορεινές περιοχές του Αζερμπαϊτζάν (ΥΠΕΞ, Γιατροί του Κόσμου), καθώς και στο Πρόγραμμα πρόληψης και αντιμετώπισης της φυματίωσης (ΥΠΕΞ).

ΣΜ/σμ

Αθήνα, Μάιος 2004